

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼ Ի ԳՐՈՑ ԲԱՐՈՒԱՌ

Գործն. Բերականոնութիւն գրաքար լեզուի. յօրի. մից է. Թ. Թովմասյան. Բ ստպ. Վեհապետիկ 13ԱԿ. էջ 389, գիծ՝ ֆր. 2:

Ազգային ինքնուրոյնութեան մէկ նշանակն է Լեզուն: Տառաւորն մեր մէջ կենդանի է այն գաղափարը՝ թէ ամէն հայ անհատ պէտք է գիտնայ հայերէնը. և վասն զի մեր արդի աշխարհաբար լեզուն իրեն հիմ ունի Գրաբարը, այն լեզուն որով կը գրէին մեր նախնիք, և վասն զի այդ լեզուով գրուած են մեր նախնեաց Մատենագրութիւնքը և Թարգմանութիւնքը՝ այդ պատճառաւ անհրաժեշտ է որ ամէն ինքնանմանաչ հայ անհատ, գրաբարը, եթէ ոչ գրելու՝ գեթ հասկնալու կարողութեան մէջ ըլլայ:

Ազգին մէջ տպուած են Գրաբար լեզուի բազմատեսակ փերականութիւններ. վերջին կատարելագործուած Ոնով հրատարակուածն եղաւ «Առաջին քայլ»ը ի Հ. Թադէոս Վ. Թովմասեանէ, որուն երկրորդ տպագրութիւնը եղաւ այս տարի. բոլոր ուսուցիչք որոնք իրենց առաջնորդ ընտրած են «Առաջին քայլ»ը ապահով մէկ տարուան մէջ կրցած են աշակերտաց այնքան Գրաբար սովորեցնել՝ որ անոնք կարենան հասկնալ նախնեաց Մատենագրութիւնքը. և այդ է արդէն աշակերտաց և գրելիս հեղինակին նպատակը և ի զօր: Գրելիս մասին աւելի մանրամասն տեսնելու մը սուած ըլլալու համար կը հրատարակենք Խոհանրի տեսութեանց մի մասը՝ արտատպելով Միւստօրի—Ախպար օրագրէն (1907 Ապրիլ 7/20. Թիւ 4448.

Հ. Թովմասեան «Առաջին քայլ»ը պարզ քերականութիւն չէ, — ինչ որ խորհրդով արուած անունը կ'իմացնէր. — գրաբար լեզուի ընդհանրան մ'է այն, որ քերականութիւնն ալ իր մասն ունի: Միակ հատորի մէջ՝ «քերականութիւն, հրահանգ, հաւաքածոյ» կանոնաւոր դասընթացքի մը այս անհրաժեշտ միջոցներն ամփոփել և ընծայել ուսուցչին և ուսանողներուն, ա՜տ հեղինակին բուն նպատակն: Հարկ է զայն ալքէ անցնել՝ համոզուելու համար թէ ինչքան խնամով հետեւած է իր նախարարով յայտնած ծրագրին: Գիւրգմբուրնէի ոճ, մասին զիս անմասնաժամ աստիճանական մեծութիւն, և զայս փարեհու շղթայաման կապ մը կը տեսնես քերականական մասին մէջ, ուստի ոչ կարեւոր կանոն մը զարս

մնացի է և ոչ անկարեւորեցու խոսք կ'ըլլայ, և ասով հանդիմ. գրքին միւս լրացուցիչ մասերու երրորդն հաւելի կրնայ ըստիլ: Գրաբար քերականութեան դասընթացք մը ասիկէ նուազ համառօտութիւն չի տանիր: Կ'ըմբռնեմ թէ Լուրի բանասիրութեան աղեւ, այսպիսի դասագիրք մը ինչ ինչ թերութիւններէ զոծե համարել կարելի չէ, մանաւանդ զորն իր ամբողջութեան մէջ նկատուող, բայց ասոնց հակակշիռ նորութիւններն ու զիտարար անդադարձութիւններն անբազաւելի գրուածքներն են անոր դրական արժեքին, որ կ'երեւի յատկապէս հռոմ. ներու և բայերու կազմակերպութեանց և ուղղադրութեան բաժնին մէջ: Իր մէկ առուելութիւնն ալ հրահանգներուն մէջ է, որոնց գրաբարի վարժութեան առատ և ստիճանաւոր միջոց մ'ընծայելէ զատ, նպատակ ունին մանկան միտքը զարգացնել, սիրքը կրթել, ճաշակն ազնուացնել՝ մեծ մարդկանց բարոյակց խօսքերով:

Հ Ա Յ Կ Ա Կ Ա Ն Օ Ր Օ Ր

Berceuse Arménienne pour Piano, à Daniel Varoujan. (Գրիֆել 15 Rue Bab-Sidra, Alexandrie. գին՝ ֆր. 1.50):

Մուրատ — Ռափայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներէն Պ. Գառնիկ Գըլքեան որ Լոզանի մէջ Երաժշտութեան կը հետեւի՝ իր անդրանիկ երկերը ի լոյս կ'ընծայէ. առաջինը վալս մը, որ շուտով կը սպարի և հիմա *Berceuse Arménienne pour Piano* (Հայկական օրօր): Արեւելեան մեղամաղձոտ ընշտը որ այնքան զօրաւոր ազգած է պատանի երաժշտին սրտին՝ դուրս կը ցալայ իր մտքէն և որ օտար երաժիշտներէ կը գնահատուի և նոյն իսկ կ'առաջարկուի թոյլատրել որ բողոքական ժողովարանի մէջ այդ եղանակով երգեն իրենց մէկ աղօթքը:

Պ. Գըլքեան շատ լաւ մտածումն ունեցիւ է այս «Հայկական օրօր»ը վարուածին նուիրել, անոր՝ որ արցունքով և վրէժով տարիներէ ի վեր Հայ կեանքը երգած է: Ու վարուածն յիտ լսելու զայս՝ 8 Ապրիլ՝ սա տողերով քաջակերել ուզած է պատանի երաժիշտը:

... Ահ ո՞րքան արուած էր իրզգ, ո՞րքան ազնիւ և զիգեցիկ: Սրհնեմ ըլլաւ, սիրելի Գառնիկ, որ զոնկ վայրկեան մը պատճառ եղար զիս սա անողորմ իրականութիւնը զուր քայլու, որ օրօրով քնադոցիք վիրաւոր կուտակցութիւն, արթնցնելով սրտն մէջ շատեղե փառկած ծրագրերի և զգացումներու աշխարհը. որ եկար տրամօրէն արտապանել զիս, ալիքնոցիք Զորուս ստեղծելու կարողութիւնը, և երգել ալիքներուն մէջ զիս է: